

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ТА
УПРАВЛІННЯ

КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ ТА ПЕДАГОГІКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

_____ **Андрій ФОМЕНКО**
____.____.2020

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЯ МАС-МЕДІА ТА ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА

Освітній ступінь: молодший бакалавр
Спеціальність: 053 Психологія
Освітня програма ДДУВС від 31.08.2020 № 649
Статус навчальної дисципліни: вибіркова
Мова навчання: українська

Дніпро – 2020

Психологія мас-медіа та інформаційна безпека // Робоча програма навчальної дисципліни. – Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2020. – 10 с.

РОЗРОБНИК:

Шумейко О.М., старший викладач кафедри психології та педагогіки факультету соціально-психологічної освіти та управління Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Батраченко І.Г., професор кафедри педагогіки і психології Університету ім. А. Нобеля, д.психол.н, професор.

Гальцева Т.О., завідувач кафедри психології Дніпровської академії неперервної освіти, доктор психологічних наук, доцент.

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології 23.08.2020, протокол № 1

Рекомендовано Науково-методичною радою університету 25.08.2020, протокол № 11

Схвалено Вченою радою університету рекомендовано для використання в освітньому процесі протягом 2 років. « 27» серпня 2020, протокол № 12

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни:

навчальна – формування у студентів системи знань, яка складає теоретичну основу для розуміння проблематики психології мас-медіа та інформаційної безпеки; освоєння студентами системи знань про предмет, функції, завдання дисципліни; формування у студентів цілісного уявлення про соціально-психологічні проблеми розуміння соціально-психологічних механізмів функціонування засобів масової інформації, а також забезпечення інформаційної безпеки в різних сферах професійної та суспільної діяльності.

розвиваюча – розвиток мислення та різних його видів; розвиток навчальних умінь і регуляції своєї життєдіяльності, розвиток творчого потенціалу майбутніх психологів; розвиток комунікативних навичок студентів в процесі навчальної та професійної діяльності; розвиток мотивації до навчання та до майбутньої професійної діяльності; формування прагнення до саморозвитку;

виховна – виховання національної гідності і патріотизму, поваги до особистості; формування духовної основи і мудрості життя; виховання громадських якостей, вимогливості до себе й відповідальності; формування психологічної культури студентів; посилення моральних засад встановлення міжособистісних взаємин, формування позитивної «Я – концепції» студента.

Завдання:

- формування у студентів цілісного уявлення про психологічні особливості функціонування сфери мас-медіа та основи інформаційної безпеки;
- розвиток навчальних умінь і регуляції своєї життєдіяльності,
- розвиток творчого потенціалу майбутніх психологів;
- розвиток комунікативних навичок студентів в процесі навчальної та професійної діяльності;
- посилення моральних засад встановлення міжособистісних взаємин;
- розвиток мотивації до навчання та до майбутньої професійної діяльності;
- формування прагнення до саморозвитку;
- виховання національної гідності і патріотизму, громадських якостей, вимогливості до себе й відповідальності;
- виховання поваги до особистості;
- формування психологічної культури майбутнього фахівця-психолога.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких компетентностей:

1. Знань:

1) на понятійному рівні:

- психіка;
- особистість;
- взаємодія;
- засоби масової комунікації;
- соціально-психологічна реальність;
- соціально-психологічні явища;
- соціальні відносини;
- професійне спілкування;
- управління комунікацією;
- комунікативна компетентність;
- попередження та врегулювання конфліктів,
- інформаційна контрбезпека.

2) на фундаментальному рівні:

- предмет психології мас-медіа ті інформаційної безпеки;
- методи попередження та управління конфліктами;
- сфера масової комунікації;
- засоби масової комунікації;
- комунікативна психологія;
- теорії врегулювання соціальних та громадських конфліктів в психології;
- сфера спілкування;
- сфера групових процесів;
- управління конфліктом;
- особиста інформаційна безпека.

3) на практично-творчому рівні:

- психологічні передумови особистісного зростання і професійного самовизначення;
- емоційно-вольову регуляцію та саморегуляцію особистості;
- психологічні особливості спілкування;
- основні напрямки реалізації виховних функцій психолога;
- роль самовиховання в професійному зростанні психолога;
- шляхи запобігання та вирішення соціальних конфліктів за допомогою сфери ЗМІ.

2. Вмінь та навичок:

1) на репродуктивному рівні:

- аналізувати професійну діяльність з точки зору психологічної науки;
- використовувати психологічні знання про особистість в професійній діяльності;
- організовувати на науковій психологічній основі спілкування в колективі, врегульовувати конфлікти в колективі, налагоджувати відносини з підлеглими, керівниками, громадянами;
- організовувати на наукових засадах процеси виховання співробітників та

підлеглих, а також самовиховання і самоосвіти;

2) на алгоритмічному рівні: .

- застосовувати методи отримання психологічних знань;
- враховувати професійно важливі якості, необхідні для ефективної професійної діяльності та організації особистої інформаційної безпеки.

3) на евристичному рівні:

- здійснювати психологічний супровід роботи ЗМІ, здійснювати профілактику конфліктної, асоціальної, девіантної та делінквентної поведінки в суспільстві з урахуванням знань комунікативної психології, забезпечувати основи інформаційної безпеки на індивідуальному та груповому рівнях..

4) на творчому рівні:

- застосовувати психологічні знання в процесі вирішення професійних завдань;
- надавати психологічну оцінку мотивам, діям, засобам та наслідкам дій людини.

3. Способів мислення: визначати правильність або хибність логічних побудов даної наукової галузі, кваліфікувати логічні помилки.

4. Професійних якостей: застосовувати набуті з дисципліни знання у професійній діяльності.

5. Світоглядних і громадянських якостей: обґрунтовувати та відстоювати власні думки.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 год. / 3 кредити ECTS.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. Психологія мас-медіа як галузь психологічного знання.

Предмет і завдання медіапсихології. Соціально-психологічні функції медіапсихології в сучасному суспільстві. Зв'язок медіапсихології з іншими галузями наукового знання. Характеристика методів дослідження масових комунікацій. Проблеми та перспективи розвитку медіапсихології на сучасному етапі.

ТЕМА 2. Психологія медіавпливу

Роль медіа у соціальному конструюванні реальності. Психологічні особливості медіавпливу у процесі взаємодії засобів масових комунікацій та аудиторії. Концепції медіавпливу. Рівні медіавпливу. Ефекти впливу мас-медіа на особистість: класифікація (за предметною сферою, ступенем усвідомлення ефектів реципієнтом, відповідності очікуванням комунікатора, за часом виникнення та прояву, інтенсивністю, тривалістю) та характеристика.

Аудиторія як об'єкт і суб'єкт комунікації. Види аудиторії. Психологічні аспекти медіаспоживання. Мотиви звернення особистості до мас-медіа. Мас-медіа як інструмент маніпулювання. Прийоми маніпулювання, які використовуються у засобах масової інформації.

ТЕМА 3. Медіасоціалізація особистості

Медіа як агент соціалізації. Аналіз провідних психологічних концепцій соціалізації особистості за посередництвом ЗМІ. Теорія поколінь. Покоління X, Y, Z. Вікові аспекти медіасоціалізації. Основні переваги та ризики медіасоціалізації особистості. Проблема самоідентифікації особистості в сучасному медіапросторі. Сутність явища медіазалежності, її різновиди та показники.

ТЕМА 4. Психологічна характеристика деструктивного середовища

Чинники агресивності медіасередовища. Інформаційно-психологічні агресори та інформаційне сміття. Типи агресивних медіатекстів. Медіатравма.

Сутність явища медіазалежності, її різновиди та показники. Кібербулінг як форма насилля: характеристика, причини виникнення, класифікація.

ТЕМА 5. Психологічна експертиза медіаресурсу.

Психологічна експертиза медіадискурсу: мета, завдання, загальна процедура (етапи) проведення, умови ефективності.

Технологія експертизи друкованої медіапродукції. Психологічна

експертиза аудіальної медіапродукції. Технологія експертизи телевізійної медіапродукції.

ТЕМА 6. Інформаційно-психологічна безпека особистості.

Поняття про інформаційно-психологічну безпеку. Загрози інформаційно-психологічній безпеці особистості та суспільства, їх джерела. Суспільні зміни як джерело підвищення психічної напруги. Інформаційно-психологічна війна: характеристика впливу на масову та індивідуальну свідомість. Інформаційно-психологічні операції як елемент ІПВ. Види інформаційно-психологічної зброї. Проблеми психологічного захисту особистості, групи, суспільства від деструктивного інформаційно-психологічного впливу.

ТЕМА 7. Медіакомпетентність як умова інформаційної безпеки.

ЗМІ і проблема «інформаційного імунітету». Медіаграмотність і медіакомпетентність особистості. Структура і критерії медіакомпетентності. Види медіаграмотності. Напрями і проблеми формування медіакомпетентності. Профілактика медіазалежності.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковий контроль – це перевірка рівня засвоєння знань, навичок, вмінь та інших компетентностей за певний період навчання (навчальний семестр, навчальний рік).

З навчальної дисципліни «Психологія мас-медіа та інформаційна безпека» передбачено:

– залік.

Критерії та засоби оцінювання успішності навчання

БАЛ И	ПОЯСНЕННЯ
5	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; на високому рівні сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані в повному обсязі. Під час заняття продемонстрована стабільна активність та ініціативність. Відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтується на глибокому знанні основних категорій і понять дисципліни «Психологія мас-медіа та інформаційна безпека».
4	Питання, винесені на розгляд, засвоєні у повному обсязі; в основному сформовані необхідні практичні навички та вміння; всі передбачені

	планом заняття навчальні завдання виконані в повному обсязі з неістотними неточностями . Під час заняття продемонстрована ініціативність. Відповіді на питання, розв'язання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань переважно ґрунтується на знанні основних категорій і понять дисципліни, усвідомленні значення наукових знань для визначення, управління та розв'язання конфліктів.
3	Питання, винесені на розгляд, у цілому засвоєні ; практичні навички та вміння мають поверхневий характер , потребують подальшого напрацювання та закріплення; навчальні завдання, передбачені планом заняття, виконані , деякі види завдань виконані з помилками.
2	Питання, винесені на розгляд, засвоєні частково , прогалини у знаннях не носять істотного характеру ; практичні навички та вміння сформовані недостатньо ; більшість навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять істотні помилки , які потребують подальшого усунення.
1	Здобувач вищої освіти не готовий до заняття , не знає більшої частини програмного матеріалу, з труднощами виконує завдання, невпевнено відтворює терміни і поняття, що розглядалися під час заняття, допускає змістовні помилки , не володіє відповідними вміннями і навичками, необхідними для розв'язання професійних завдань.
0	Відсутність на занятті.

Для навчальної дисципліни «Психологія мас-медіа та інформаційна безпека» засобами діагностики знань (успішності навчання) виступають: презентації результатів виконаних завдань та досліджень, контрольні питання, тестові завдання тощо.

Додаток 1.1.
до Робочої програми з навчальної
дисципліни

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

Лариса Наливайко

ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ МАС-МЕДІА ТА ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА

Освітній ступінь молодший бакалавр

Спеціальність 053 «Психологія»

на 2020/2021 навчальний рік

Форма навчання ДЕННА **Обсяг** 3 кредити ЄКТС (90 годин).

Курс 1 **Група** МБ-ПС-021

№ теми згідно з РПНД	Назва теми (згідно з РПНД)	Загальний обсяг годин	Аудиторна робота				Самостійна та індивідуальна робота
			Всього	Лекції	Семінари	Практ. заняття	
1	2	3	4	5	6	7	8
1 семестр							
1	Тема 1. Психологія мас-медіа як галузь психологічного знання	20	5	2	2	-	5
2	Тема 2. Психологія медіавпливу	10	4	2	-	2	10
3	Тема 3. Медіасоціалізація особистості	10	4	2	2	-	10
4	Тема 4. Психологічна характеристика	10	4	2	-	-	10

	деструктивного медіасередовища						
5	Тема 5. Психологічна експертиза медіадискурсу	10	4	2	-	2	10
6	Тема 6. Інформаційно психологічна безпека особистості	10	5	2	2	2	10
7	Тема 7. Медіакомпетентність як умова інформаційної безпеки особистості	20	4	2	2	2	5
	<i>Разом за навчальний рік</i>	90	30	14	8	8	60
	<i>Форма підсумкового контролю</i>	ЗАЛІК					

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології 23.08.2020, протокол № 1

**Т.в. о. завідувача кафедри
психології та педагогіки**

Тимофій ДЕМЧУК

ІНФОРМАЦІЙНЕ ТА МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ САМОСВІДОМОСТІ

Освітній ступінь молодший бакалавр

Спеціальність 053 психологія

на 2020/2021 навчальний рік

Підручники, навчальні посібники, інші дидактичні та методичні матеріали:

1. Вітюк Н.Р. Медіапсихологія : навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Психологія». Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2017. 112 с.

2. Жарков Я.М., Дзюба М.Т., Замаруєва І.В., ін. Інформаційна безпека особистості, суспільства, держави: Підручник. – К.: Видавничо-поліграфічний центр “Київський університет”, 2008. – 274 с.

3. Іванов В. Основні теорії масової комунікації і журналістики: Навчальний посібник / За науковою редакцією В. В. Різуна — К.: Центр Вільної Преси, 2010. — 258 с.

4. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / Ред.-упор. В. Ф. Іванов, О.В.Волошенюк; За науковою редакцією В. В. Різуна. К. : Центр вільної преси, 2012. С. 237-328.

5. Медіапсихологія: на перетині інформаційного та освітнього просторів: монографія / [О. Т. Баришполець, О. Л. Вознесенська, О. Є. Голубєва та ін.] ; за наук. ред. Л. А. Найдьонової, Н. І. Череповської; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. К. : Міленіум, 2014

6. Петрунько О.В. Діти і медіа:соціалізація в агресивному медіа середовищі. Ніжин, 2016.

Інформаційні ресурси

1. Інформаційно-психологічні війни. Проблеми інформаційної незалежності держави. URL: <http://vybory.org/articles/485.html>

2. Концепція впровадження медіа-освіти в Україні. URL: <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/16501/2016-04-27-kontseptsiya-vprovadzheniya-mediaosviti-v-ukraini-nova-redaktsiya/>

3. Почепцов Г. Информационные войны. Основы военно-

КОММУНИКАТИВНЫХ исследований. URL: http://www.ligis.ru/librari_2/049/contents.html

4. Детектор Медіа. URL: <https://ms.detector.media>

5. Медіа LIVING DEMOCRACY. URL: <https://www.living-democracy.com.ua/key-concepts/media/>

**Т.в. о. завідувача кафедри
психології та педагогіки**

Тимофій ДЕМЧУК